

Wat moeten wij met de historische canon? De Vlaamse en Nederlandse canon in vergelijkend perspectief

Opinions without Borders sessie

Karel Van Nieuwenhuyse (KU Leuven), Claire Weeda (Universiteit Leiden), Edurne De Wilde (Universiteit Leiden) (*Tijdschrift voor Geschiedenis*) en Joris van Doorselaere (Universiteit Gent)

De invoering van een historische canon leidt onherroepelijk tot protesten van historici. Toen het Vlaams regeerakkoord in 2019 een Canon van Vlaanderen voor het Vlaamse onderwijs én inburgeringscursussen aankondigde, tekenden historici in Vlaanderen meteen drie bezwaren aan: van historisch-wetenschappelijke, geschied-didactische en principiële aard. Ook in Nederland was de kritiek niet van de lucht bij de totstandkoming van de eerste Canon van Nederland in 2005. Een ingezonden brief van Nederlandse historici stelde dat de overheid zich bezondigde aan staatspedagogiek. Zij legde een statisch beeld van de geschiedenis van Nederland op. Recentelijk, in een toelichting op de ‘herijking’ van die canon, nuanceerden historici Hanneke Tuithof, James Kennedy en Kayleigh Goudsmit hun standpunt. In een essay in *Tijdschrift voor Geschiedenis* uit 2021 stellen zij dat de canon ook veel positieve aandacht voor de geschiedenis teweegbracht. De canons moesten vooral ‘in hun specifieke contexten worden beoordeeld: hoe er definitie aan wordt gegeven, wat ermee wordt beoogd, hoe ze functioneren en welke effecten zij sorteren’. De belangrijkste vragen waren daarbij niet óf canonisering wenselijk is en óf er een nationale canon zou moeten zijn, maar hoe zo’n canon omgaat met de geschiedenis, en hoe hij kan aansluiten bij andere canons.

Deze ontwikkelingen nodigen opnieuw uit om ons af te vragen wat een canon is. Hoe verhoudt een canon zich tot een historisch referentiekader? Wat doet een canon (naar bv. processen van identificatie, waardenoverdracht, en de ontwikkeling van historisch besef)? Deze vragen betrekken wij op drie contexten: onderwijs, erfgoed en inburgering van nieuwkomers, en benaderen wij vanuit een vergelijkend perspectief, vanuit drie vertrekpunten. Ten eerste: wat is de rol van een historische canon in kennisverwerving? Hoe sluit de canon al dan niet aan bij een disciplinaire benadering van het verleden? Ten tweede: hoe draagt een canon bij aan geschiedenisbegrip en -beleving? En ten slotte: hoe past de canon bij de vormgeving en identiteit en burgerschap? Op welke uitdaging(en) wordt ze geacht een antwoord te bieden? Deze vragen bespreken wij samen met Vlaamse én Nederlandse historici.